

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2020/36109009466389252

Daňovo-odvodové zaťaženie príjmov zo závislej činnosti

Bakalárska práca

2020

Patrícia Místecká

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Daňovo-odvodové zaťaženie príjmov zo závislej činnosti

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD.

Bratislava 2020

Patrícia Místecká

Pod'akovanie

Touto cestou by som veľmi rada poďakovala vedúcej bakalárskej práce, pani Ing. Marcele Rabatinovej, PhD., za všetky cenné rady, usmernenia a odborné vedenie pri písaní práce. Taktiež chcem poďakovať mojej rodine a priateľovi za podporu počas štúdia na vysokej škole.

ABSTRAKT

MÍSTECKÁ, Patrícia: *Daňovo-odvodové zaťaženie príjmov zo závislej činnosti*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. Bratislava: NHF EU, 2020, 40 s.

Cieľom záverečnej práce je poskytnúť prehľad o zdaňovaní príjmov zo závislej činnosti. Práca obsahuje tri hlavné kapitoly, ktoré sa ďalej členia na podkapitoly. Obsahuje 19 tabuliek, 2 grafy a 2 schémy. Prvá kapitola je zameraná na teoretické vymedzenie závislej činnosti, príjmov zo závislej činnosti v podmienkach Slovenskej republiky a porovnanie s iným typom príjmu na Slovensku a v Českej republike. Druhá kapitola charakterizuje ciele bakalárskej práce a použité metódy práce. Záverečná kapitola práce je venovaná faktorom, ktoré ovplyvňujú čistý príjem zamestnanca, a porovnaniu daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov rôznych príjmových skupín prostredníctvom modelových príkladov. Výsledkom práce je komparácia a zhodnotenie daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov v sledovanom období prostredníctvom vybraného ukazovateľa.

Kľúčové slová: závislá činnosť, príjmy zo závislej činnosti, zamestnanec, daňovo-odvodové zaťaženie

ABSTRACT

MÍSTECKÁ, Patrícia: *Tax and levy burden of income from dependent activity*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor of the thesis: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. Bratislava: NHF EU, 2020, 40 p.

The aim of the final thesis is to provide a detailed overview of taxation and levy burden of income from dependent activity. The thesis consists of three main chapters, which are further divided into subchapters that contain 19 tables, 2 graphs and finally 2 diagrams. The first chapter is focused on the theoretical definition of dependent activity, income from the dependent activity according to the conditions of Slovak Republic and the comparison of other types of income between Slovakia and Czech Republic. The aims of the thesis and the methodology used to provide the data is described in the second chapter. The last chapter is focused on the factors, that affect the employee's net income as well as on the comparison of tax and levy burden on different income groups of employees through model examples. The conclusion of the thesis is the comparison and the evaluation of the tax-levy burden of employees in a controlled period via selected indicator.

Key words: dependent activity, income from dependent activity, employee, tax-levy burden

Obsah

Úvod	7
1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí.....	8
1.1 Vymedzenie závislej činnosti v podmienkach SR.....	8
1.1.1 Zamestnanec	9
1.1.2 Zamestnávateľ.....	10
1.2 Zdaňovanie príjmov zo závislej činnosti v SR	10
1.2.1 Subjekt dane.....	10
1.2.2 Predmet dane.....	11
1.2.3 Základ dane	14
1.2.4 Sadzba dane	14
1.2.5 Všeobecná schéma výpočtu príjmov zo závislej činnosti.....	15
1.3 Postavenie dane z príjmov FO zo závislej činnosti v rámci rozpočtu verejnej správy SR.....	17
1.4 Zdaňovanie príjmov zo závislej činnosti v Českej republike	18
1.4.1 Subjekt dane.....	18
1.4.2 Predmet dane.....	19
1.4.3 Základ dane	19
1.4.4 Sadzba dane	19
1.5 Rozdiely v zdaňovaní príjmov FO zo závislej činnosti v SR a ČR	19
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	21
2.1 Cieľ práce.....	21
2.2 Metodika práce a metódy skúmania	22
3 Výsledky práce a diskusia	23
3.1 Faktory ovplyvňujúce daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov	23
3.1.1 Odvodové zaťaženie zamestnancov	23
3.1.2 Nezdaniteľná časť základu dane	29
3.1.3 Daňový bonus na deti.....	30
3.1.4 Daňový bonus na zaplatené úroky	30
3.2 Ukazovatele daňového zaťaženia práce	31
3.3 Modelové príklady na výpočet čistej mesačnej mzdy	31
3.3.1 Modelový príklad č. 1	32
3.3.2 Modelový príklad č. 2	33
3.3.3 Modelový príklad č. 3	34
3.3.4 Zhodnotenie daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov	35
3.4 Návrhy a odporúčania	37
Záver	38
Zoznam použitej literatúry	39

Úvod

Práca patrí k životu každého ekonomického subjektu, či už je fyzická alebo duševná. Za vykonanú prácu dostáva daný subjekt príjem, ktorý je znížený o dane a odvody. Každý štát má zdaňovanie príjmov upravené vlastnou legislatívou. V našej bakalárskej práci sa budeme venovať daňovému a odvodovému zaťaženiu príjmov zamestnancov, ktorí vykonávajú závislú činnosť v podmienkach Slovenskej republiky.

Cieľom záverečnej práce je spracovanie problematiky zdaňovania príjmov zo závislej činnosti a sledovanie vývoja daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov, ktorí dosahujú rôznu výšku príjmu.

Pred tým, než začneme skúmať zdaňovanie príjmov zo závislej činnosti je dôležité vymedziť pojem závislá činnosť. V prvej kapitole bakalárskej práce definujeme znaky a základné pojmy súvisiace so závislou činnosťou a zadefinujeme si príjmy zo závislej činnosti, ktoré sú súčasťou dane z príjmov fyzických osôb. Aby sme potvrdili významnosť dane z príjmu fyzickej osoby zo závislej činnosti, porovnáme ju s iným typom príjmu v rámci Slovenskej republiky. Pre porovnanie si definujeme aj závislú činnosť a príjmy dosiahnuté zo závislej činnosti zdaňované v podmienkach Českej republiky, nakoľko v minulosti boli tieto krajiny spojené a majú podobnú legislatívu.

V druhej kapitole charakterizujeme hlavný a niekoľko parciálnych cieľov, ktoré sme si stanovili. Okrem cieľov práce oboznámime čitateľa aj s metódami skúmania a metodikou práce, ktorú sme použili v záverečnej práci.

Tretia kapitola je venovaná praktickej časti, kde si vymedzíme faktory ktoré výrazne ovplyvňujú čistý príjem zamestnanca a zadefinujeme si ukazovatele daňovo-odvodového zaťaženia práce. Na základe troch modelových príkladov na výpočet čistej mesačnej mzdy si porovnáme a zhodnotíme daňové a odvodové zaťaženie zamestnancov, ktorí dosahujú rôznu výšku príjmu. Vývoj porovnáme prostredníctvom vybraného ukazovateľa, priemerné daňovo-odvodové zaťaženie, ktorý dáva do pomeru zaplatené poistné a odvedenú daň k hrubému príjmu zamestnanca.

V závere práce zhodnotíme výšku daňovo-odvodového zaťaženia na Slovensku a vyjadríme niekoľko subjektívnych návrhov na riešenie danej problematiky.

1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí

Daň z príjmov fyzických osôb zaraďujeme medzi významný a stabilný príjem rozpočtu verejnej správy.

V podmienkach Slovenskej republiky (ďalej SR) je daň z príjmov fyzických osôb legislatívne vymedzená v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Od roku 2011 sa príjmy fyzickej osoby členia na aktívne a pasívne.

Príjmy zo závislej činnosti predstavujú osobitnú skupinu aktívnych príjmov fyzickej osoby spolu s príjmami z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej inej SZČ). Medzi pasívne príjmy zaraďujeme príjmy dosiahnuté z prenájmu, z použitia umeleckého diela a umeleckého výkonu, z kapitálového majetku, podiely na zisku a ostatné príjmy.

Tab. 1 Členenie príjmov fyzickej osoby

Aktívne príjmy	Pasívne príjmy
zo závislej činnosti	z prenájmu
z podnikania	z použitia umeleckého diela a umeleckého výkonu
inej samostatnej zárobkovej činnosti	z kapitálového majetku
-	podiely na zisku
-	ostatné príjmy

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcich podkapitolách si podrobnejšie rozoberieme pojem závislá činnosť, štruktúru dane zo závislej činnosti, porovnáme si príjem zo závislej činnosti s príjmom z podnikania a inej SZČ v rámci rozpočtu verejnej správy a poukážeme na rozdiely zdaňovania príjmov zo závislej činnosti v Slovenskej a Českej republike.

1.1 Vymedzenie závislej činnosti v podmienkach SR

Medzi príjmy zo závislej činnosti zaraďujeme príjmy, ktoré sú vyplácané za výkon, ktorý má závislý charakter. Pojem závislá činnosť je vymedzená v § 1 Zákonníka práce ako činnosť vykonávaná¹:

- vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca,

¹Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v z. n. p. (§ 1). [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311>

- osobne zamestnancom pre zamestnávateľa,
- podľa pokynov zamestnávateľa,
- v mene zamestnávateľa,
- v pracovnom čase určenom zamestnávateľom,
- za mzdu alebo odmenu.

Ak sú splnené všetky horeuvedené podmienky súčasne, platí, že ide o závislú prácu. To znamená, že ak neplatí aspoň jedna z nich, nemusí ísť o závislú prácu a daný vzťah môže byť postavený na inom, ako pracovnoprávnom základe.

Závislá práca musí byť vykonávaná na základe uzavretej pracovnej zmluvy alebo niektorej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Medzi dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru zaradíme:

- dohody o vykonávaní práce,
- dohody o pracovnej činnosti,
- dohody o brigádnickej práci študenta.

Naopak, závislá práca sa nesmie vykonávať na základe zmluvného občianskoprávneho vzťahu alebo na základe obchodnoprávneho vzťahu podľa osobitných predpisov. Príjmy dosiahnuté podľa uvedených noriem nemajú závislý charakter, pretože poberateľ príjmu nie je povinný dodržiavať príkazy alebo pokyny platiteľa príjmu.

Podľa výberového zisťovania Štatistického úradu v 3Q roku 2019 bolo na Slovensku celkovo 2 585,1 tisíc pracujúcich obyvateľov, z toho 2 183,3 tisíc zamestnancov.²

Pri dani z príjmov zo závislej činnosti je dôležité si vymedziť hlavné subjekty, ktoré vystupujú v pracovnoprávnom vzťahu.

1.1.1 Zamestnanec

Pojem zamestnanec je definovaný Zákonníkom práce, a taktiež zákonom o dani z príjmov.

Zákonník práce podľa § 11 považuje za zamestnanca fyzickú osobu s príjmami len na základe pracovnej zmluvy alebo na základe dohody o vykonaní práce, pracovnej činnosti alebo brigádnickej práci študenta.³

²ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Zamestnanosť v 3. štvrtroku 2019. [online]. [cit. 2020-01-08]. Dostupné na: <https://bit.ly/3c4tfv7>

³ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v z. n. p. (§ 11). [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311>

Podľa zákona o dani z príjmov je zamestnancom každý daňovník, ktorý dosahuje príjmy zo závislej činnosti. Pre príklad uvidíme, že podľa tohto zákona je zamestnancom aj konateľ spoločnosti s ručením obmedzením, pokiaľ má v spoločnosti príjem za výkon funkcie. Predmet dane z príjmov zo závislej činnosti definujeme v nasledujúcej podkapitole.

1.1.2 Zamestnávateľ

Zákonník práce definuje zamestnávateľa podľa § 7 ako fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu.⁴

Podľa zákona o dani z príjmov je zamestnávateľ „daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou, pre ktorého zamestnanec vykonáva prácu podľa jeho pokynov a príkazov alebo v jeho mene a na jeho zodpovednosť, aj keď sa príjem za túto prácu na základe zmluvného vzťahu vypláca prostredníctvom osoby so sídlom alebo s bydliskom v zahraničí”⁵.

Vo všeobecnosti môžeme zamestnávateľa definovať ako osobu, ktorá riadi, kontroluje, odmeňuje a nesie zodpovednosť za činnosť zamestnanca.

1.2 Zdaňovanie príjmov zo závislej činnosti v SR

Príjmy zo závislej činnosti v podmienkach Slovenskej republiky upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, konkrétne v § 5.

1.2.1 Subjekt dane

Subjektom dane z príjmov FO je fyzická osoba, ktorá dosahuje zdaniteľné príjmy na území SR. Jedným z týchto zdaniteľných príjmov je aj príjem zo závislej činnosti.

Daňovníci podľa osobitnej príslušnosti k štátu sú rozdelení na⁶:

- daňových rezidentov
- daňových nerezidentov

Daňový rezident, respektíve daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou je fyzická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky:

- trvalý pobyt,
- bydlisko,

⁴ Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v z. n. p. (§ 7). [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311>

⁵ Zákon č. 595/2003 Z. z. Zákon o dani z príjmov v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>

⁶ MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020*. Bratislava : Relia s.r.o., 2019. s. 15. ISBN 978-80-999500-3-1

- obvykle sa tu zdržiava (aspoň 183 dní).

Daňový nerezident, respektíve daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou je fyzická osoba, ktorá na území Slovenskej republiky:

- nemá trvalý pobyt,
- nemá ani bydlisko
- súčasne neplatí, že sa v SR obvykle zdržiava.

Do tejto skupiny daňovníkov môžeme zaradiť osoby, ktoré sa zdržiavajú na území SR len na účely štúdia, liečenia alebo FO, ktoré denne alebo v určitom časovom období dochádza do zamestnania a vykonáva závislú činnosť na území SR.

1.2.2 Predmet dane

Zákon o dani z príjmov za zamestnanca považuje fyzickú osobu, ktorá dosahuje príjmy zo závislej činnosti a sú predmetom dane. Definíciu príjmov zo závislej činnosti nájdeme v § 5 ods. 1 uvedeného zákona. Na základe zákona rozlišujeme peňažné a nepeňažné príjmy.

Tab. 2 Stručný prehľad príjmov zo závislej činnosti, ktoré sú predmetom dane

Príjmy zo závislej činnosti, ktoré sú predmetom dane
príjmy zo súčasného alebo z predchádzajúceho pracovnoprávneho vzťahu
príjmy za prácu spoločníkov, konateľov, nútených správcov, členov družstiev, prokuristov a likvidátorov
príjmy ústavných činiteľov SR
odmeny za výkon funkcie
príjmy plynúce zamestnancovi v súvislosti s jeho závislou činnosťou od iného platiteľa, ako je jeho zamestnávateľ
príjmy obvinených a odsúdených osôb
príjmy vo forme obslužného
vrátené poistné na verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie a sociálne zabezpečenie
odmena za produktívnu prácu žiaka
príjem z činnosti športovca na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v z. n. p.

Zamestnanci, ktorí dosahujú príjmy zo súčasného alebo z predchádzajúceho pracovnoprávneho vzťahu sú osoby, ktorých príjmy plynú z pracovného pomeru, služobného pomeru (napríklad policajti, hasiči) a štátnozamestnaneckého pomeru.

Ďalej sem zaraďujeme príjmy za prácu spoločníkov a konateľov spoločností s ručením obmedzením, komanditistov komanditných spoločností, členov družstiev, likvidátorov, prokuristov a nútených správcov, a to aj keď nie sú povinný pri vykonávaní práce dodržiavať príkazy inej osoby.

Medzi skupinu príjmov ústavných činiteľov zaraďujeme platy poslancov Národnej rady SR, prezidenta SR, členov vlády, prokurátorov SR, sudcov Ústavného súdu SR, predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu, poslancov Európskeho parlamentu, prokurátorov, verejných ochrancov práv, komisárov pre deti a pre osoby so zdravotným postihnutím.

Do ďalšej skupiny osôb dosahujúcich príjmy zo závislej činnosti zaraďujeme osoby poberajúce:

- odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch,
- v orgánoch územnej samosprávy (napríklad poslanci obce, mesta, VÚC a členovia komisií v samosprávach),
- v orgánoch iných právnických osôb alebo spoločenstiev (napríklad členovia predstavenstiev, komisií a dozorných rád).

Medzi príjmy zo závislej činnosti zaraďujeme aj odmeny osôb pracujúcich vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody, avšak výšku a podmienky tejto odmeny stanovuje vláda všeobecne záväzných právnym predpisom. Ďalej sem zaraďujeme osoby poberajúce príjmy zo sociálneho fondu, prijaté obslužné, žiakov stredných odborných škôl a študentov vysokých škôl v čase odbornej praxe.

Zaraďujú sa sem aj odmeny predsedov, členov, zapisovateľov volebných komisií a komisií pre referendum, avšak ich odmeny sú oslobodené od dane.

Od 1.1.2016 sú príjmy zo závislej činnosti rozšírené o príjmy športovcov so zmluvami o profesionálnom vykonávaní športu a športových odborníkov so zmluvami o výkone činnosti športového odborníka.

Medzi príjmy zo závislej činnosti zaraďujeme aj nepeňažné príjmy, ktoré zamestnávateľ poskytne zamestnancovi, respektíve zamestnanec má z nich úžitok.

Tab. 3 Nepeňažné príjmy zo závislej činnosti

Nepeňažné príjmy zo závislej činnosti	
služobné vozidlo a mobil	poskytnutie služobného bytu, ubytovania zdarma alebo so zľavou

úrokové zvýhodnenie pri poskytnutej pôžičke zamestnancovi	hradenie životných a úrazových poistení v prospech zamestnanca
poskytnutie zľavy pri nákupe vlastných produktov a služieb vo firemnej predajni	hradenie poistenia zodpovednosti za škodu a ďalších komerčných poistení
preplatenie škôlky	preplatenie vstupeniek do športových a kultúrnych zariadení

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v z. n. p.

Zamestnanec pri vykonávaní závislej činnosti môže dosahovať aj príjmy, ktoré nie sú predmetom dane. Príjmy zo závislej činnosti, ktoré nie sú predmetom dane upravuje § 3 ods. 2 a § 5 ods. 5 zákona o dani z príjmu. Tieto príjmy uvádzame v nasledujúcej tabuľke č. 4.

Tab. 4 Príjmy zo závislej činnosti, ktoré nie sú predmetom dane

Príjmy, ktoré nie sú predmetom dane
úver a pôžička prijatá od zamestnávateľa
cestovná náhrada poskytovaná v súvislosti s výkonom závislej činnosti do výšky, na ktorú vznikne zamestnancovi nárok podľa osobitných predpisov, okrem vreckového poskytovaného pri zahraničnej pracovnej ceste
hodnota osobných ochranných pracovných prostriedkov, osobných hygienických prostriedkov a pracovného oblečenia vrátane ich udržiavania alebo suma, ktorú zamestnávateľ vyplatil zamestnancovi na základe ním preukázaných výdavkov na tieto účely (napríklad uniformy, pracovné odevy)
sumy poskytnuté ako zálohy alebo ako vyúčtovanie výdavkov, ktoré zamestnanec vynaložil v mene zamestnávateľa
hodnota poskytovaných rekondičných pobytov, rehabilitačných pobytov, kondičných rehabilitácií a preventívnej zdravotnej starostlivosti vynaložených podľa zákona o BOZP (napríklad povinné zdravotné prehliadky nariadené príslušnými predpismi)
náhrada za používanie vlastného náradia, zariadenia a predmetov potrebných na výkon práce podľa § 145 Zákonníka práce, ak výška náhrady určená na základe kalkulácie skutočných výdavkov
náhrada výdavkov a plnenie poskytované v súvislosti s výkonom funkcie, okrem náhrady ušlého zdaniteľného príjmu a náhrady za stratu času

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v z. n. p.

Zákon o dani z príjmov fyzickej osoby upravuje aj príjmy zamestnanca, ktoré sú od dane oslobodené. V nasledujúcej tabuľke uvádzame príjmy, ktoré sú v rámci pracovnoprávneho vzťahu oslobodené od dane. Pri každej osobitnej skupine musí zamestnanec splniť určité podmienky.

Tab. 5 Príjmy zo závislej činnosti oslobodené od dane

Príjmy zo závislej činnosti oslobodené od dane	
vzdelávanie (napríklad školenie)	stravovanie
príspevky na športovú činnosť dieťaťa	pitný režim
príspevky na rekreáciu	použitie športového, zdravotníckeho, predškolského zariadenia
odvody, ktoré platí zamestnávateľ	náhrada príjmu pri práceneschopnosti
príjem daňového nerezidenta od zamestnávateľa so sídlom v zahraničí	príspevok zo sociálneho fondu na lekársku prehliadku
odmeny členov volebných a referendových komisií	produkty vlastnej výroby v poľnohospodárskych firmách
náhrada za stratu na zárobku	výpomoc zo sociálneho fondu
firemná doprava do zamestnania	trinásty a štrnásty plat
ubytovanie zamestnanca	nepeňažné plnenie, ktoré zamestnávateľ neuplatňuje do výdavkov

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v z. n. p.

1.2.3 Základ dane

Základ dane (ďalej ZD) je upravený v § 5 ods. 8 zákona. Čiastkovým základom dane sú zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti, ktoré sú znížené o poistné a príspevky platené zamestnancom, alebo príspevky na zahraničné poistenie zamestnanca, ktorý je povinný odvádzať poistné rovnakého druhu v zahraničí.

1.2.4 Sadzba dane

Sadzba dane z príjmov pre fyzickú osobu je definovaná v § 15 v zákone o dani z príjmov. V podmienkach Slovenskej republiky sa uplatňuje progresívna sadzba dane od roku 2013.

Ak základ dane nepresiahne 176,8-násobok sumy platného životného minima vrátane (ďalej PŽM), príjem sa zdaní sadzbou 19 % (do 37 163,36 € za rok 2020). V prípade, ak ZD presiahne 176,8-násobok PŽM, príjem sa zdaní sadzbou 25 % (nad 37 163,36 € za rok 2020).

Pri príjmoch podľa § 6 ods.1 a 2 zákona o dani z príjmov je od 1.1.2020 legislatívne zavedená nová sadzba dane vo výške 15%. Nová sadzba dane sa uplatní u daňovníka, ak

jeho príjmy, respektíve tržby v príslušnom zdaňovacom období neprekročia výšku 100 000 €. Ak daňovník dosiahne príjmy vyššie ako 100 000 €, použije sa sadzba dane 19 %, resp. 25 %.⁷

Dôležité je poznamenať, že príjem zo závislej činnosti, ktorý plyní ústavným činiteľom podlieha podľa § 15a zákona okrem štandardnej sadzby aj osobitnej sadzbe dane vo výške 5 %. Základom dane osobitnej sadzby dane tvorí hrubý príjem neznížený o poistné ani o nezdaniteľné časti.

Sadzby dane sú uvedené v tabuľke č. 6.

Tab. 6 Sadzby dane z príjmov FO v roku 2020

Výška základu dane	Sadzba dane (%)
$ZD \leq 176,8$ -násobok PŽM	19
$ZD > 176,8$ -násobok PŽM	25
príjem do 100 000 €	15
z hrubého príjmu ústavných činiteľov	5

Zdroj: vlastné spracovanie

1.2.5 Všeobecná schéma výpočtu príjmov zo závislej činnosti

Daňovníkovi zráža daň z príjmov zo závislej činnosti zamestnávateľ preddavkovo pri vyplácaní, uhrádzaní alebo pripísaní príjmu v jeho prospech.

Zdaňovacím obdobím pre daňovníka s príjmami len zo závislej činnosti je vždy kalendárny rok. Daňovník je povinný po skončení zdaňovacieho obdobia vysporiadať príjmy dosiahnuté zo závislej činnosti, a to dvomi spôsobmi:

- ročným zúčtovaním,
- daňovým priznaním typu A.

Daňovník nie je povinný podať daňové priznanie, ak jeho príjmy sú nižšie ako polovica nezdaniteľnej výšky základu dane za príslušné zdaňovacie obdobie.

Výška čistej mesačnej mzdy zamestnanca závisí od toho, či podpíše alebo nepodpíše daňové vyhlásenie.

V tabuľke č. 7 je zobrazený výpočet čistej mesačnej mzdy, ak má zamestnanec podpísané vyhlásenie. Daňovník má v tomto prípade nárok na zníženie základu dane o nezdaniteľnú časť na daňovníka (ďalej NČZDD) a daňový bonus (ďalej DB).

⁷ MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020*. Bratislava : Relia s.r.o., 2019. s. 7-8. ISBN 978-80-999500-3-1

Tab. 7 Výpočet mesačného príjmu zo závislej činnosti

Daňovník má podpísané vyhlásenie na uplatnenie NČZDD a DB
Základ dane = hrubý príjem – poistné – NČZDD
Preddavok na daň = základ dane x sadzba dane
Čistý mesačný príjem = hrubý príjem – poistné – preddavok na daň + daňový bonus

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: KUŠNÍROVÁ Jana, VÁLEK Juraj. Daňovníctvo : daňová teória a politika I. zbierka riešených a neriešených príkladov 4.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer. 2019. s. 14.

V nižšie uvedenej tabuľke je zobrazený výpočet čistej mesačnej mzdy, ak zamestnanec nepodpísal vyhlásenie na uplatnenie NČZDD a DB. V tomto prípade nemá nárok na zníženie základu dane o NČZDD a DB.

Tab. 8 Výpočet mesačného príjmu zo závislej činnosti

Daňovník nemá podpísané vyhlásenie na uplatnenie NČZDD a DB
Základ dane = hrubý príjem – poistné
Preddavok na daň = základ dane * sadzba dane
Čistý mesačný príjem = hrubý príjem – poistné – preddavok na daň + daňový bonus

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: KUŠNÍROVÁ Jana, VÁLEK Juraj. Daňovníctvo : daňová teória a politika I. zbierka riešených a neriešených príkladov 4.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer. 2019. s. 15.

Nasledujúca schéma zobrazuje všeobecný výpočet vysporiadania príjmov dosiahnutých počas roka zo závislej činnosti v Slovenskej republike.

Schéma č. 1 Všeobecný výpočet ročného vysporiadania príjmov zo závislej činnosti

Hrubé ročné zdaniteľné príjmy (od všetkých zamestnávateľov)
- povinné skutočne zaplatené poistné (13,4 %)
= čiastkový základ dane zo závislej činnosti = celkový základ dane
- ročná nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka
- ročná nezdaniteľná časť základu dane na manželku
- ročná výška príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie
- ročná výška príspevkov na úhradu kúpeľnej starostlivosti
= ročná zdaniteľná mzda (ročný znížený základ dane) x sadzba dane

Ročná daň (19 %, 25 %)
- nárok na ročný daňový bonus na dieťa
- nárok na ročný daňový bonus na zaplatené úroky
= znížená ročná daň

+ uplatnený (vyplatený) daňový bonus v priebehu roka
- preddavky na daň
= rozdiel + (nedoplatok) alebo – (preplatok) na dani z príjmov fyzickej osoby

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: KUŠNÍROVÁ Jana, VÁLEK Juraj. Daňovníctvo : daňová teória a politika I. Zbierka riešených a neriešených príkladov 4.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer. 2019. s. 26.

1.3 Postavenie dane z príjmov FO zo závislej činnosti v rámci rozpočtu verejnej správy SR

Ako sme už spomínali na začiatku prvej kapitoly, daň z príjmov fyzických osôb predstavuje významný a stabilný príjem rozpočtu verejnej správy. Z daní, ktoré sú vyberané z príjmov fyzických osôb tvorí daň z príjmov zo závislej činnosti najvyššiu položku, napríklad k 31.12.2019⁸ predstavovala hodnotu 3 111 301 529,83 €, na rozdiel od dane z príjmov FO z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, z ktorej výnos bol len 80 894 587,81 €.

Výnos dane z príjmov zo závislej činnosti od roku 2011 nepretržite rastie. Prispieva k tomu priaznivý vývoj na trhu práce a rast priemernej mzdy (v roku 2019 bola priemerná výška mzdy 1 092 €⁹). V tabuľke č. 8 môžeme vidieť, koľko miliónov eur bolo v období od roku 2011 – 2019 vybraných do rozpočtu verejnej správy z dane z príjmov zo závislej činnosti a z dane z podnikania a inej SZČ.

Tab. 8 Výnos dane z príjmov FO do rozpočtu verejnej správy (v mil. €)

Rok	Daň z príjmov FO zo závislej činnosti	Daň z príjmov FO z podnikania a inej SZČ
2011	1 641	56
2012	1 764	80
2013	1 790	75
2014	1 907	80
2015	2 084	95
2016	2 293	107
2017	2 513	89
2018	2 839	58
2019	3 111	80

Zdroj: vlastné spracovanie podľa štatistiky finančnej správy¹⁰

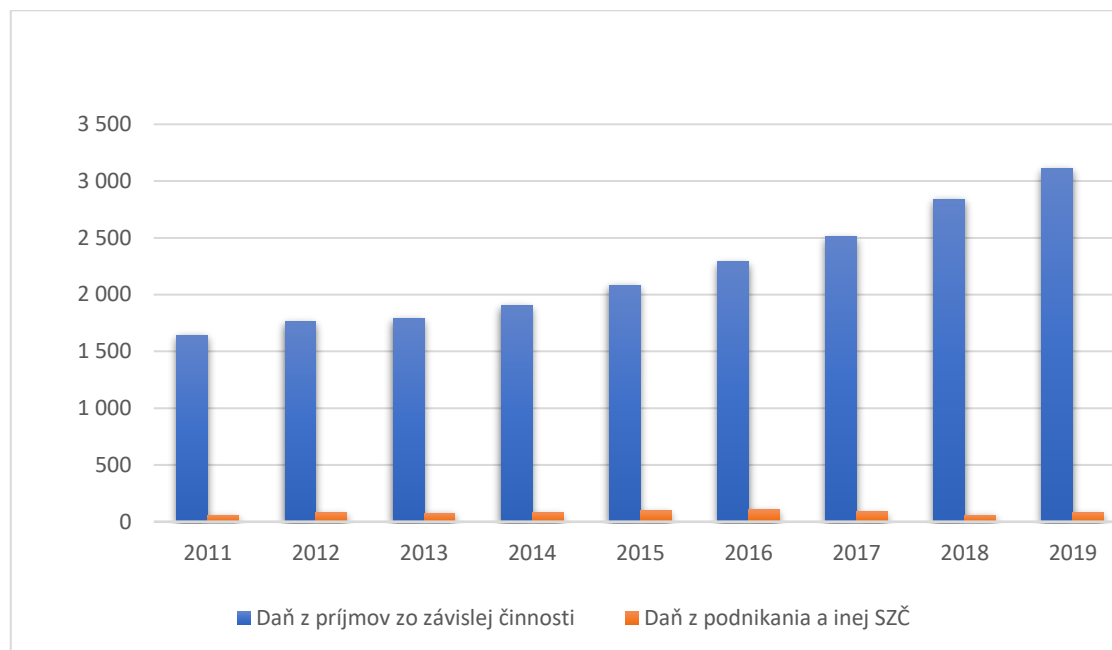
⁸ FINANČNÁ SPRÁVA. Plnenie štátneho rozpočtu. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statistiky/plnenie-statneho-rozpocetu/_aktualne-informacie

⁹ ŠTATISTICKÝ ÚRAD. Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné na: <https://bit.ly/2XhmrGc>

¹⁰ FINANČNÁ SPRÁVA. Plnenie štátneho rozpočtu. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statistiky/plnenie-statneho-rozpocetu/_aktualne-informacie

Vývoj oboch daní za roky 2011 – 2019 je zobrazený na grafe č. 1, ktorý potvrdzuje, že výnos z dane z príjmov FO zo závislej činnosti je oveľa vyšší ako výnos dane z príjmov FO z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Graf č. 1 Výnos dane z príjmov FO do rozpočtu verejnej správy (v mil. €)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa štatistiky finančnej správy¹¹

1.4 Zdaňovanie príjmov zo závislej činnosti v Českej republike

Závislú prácu v Českej republike upravuje zákon č. 262/2006 Sb. Zákonníka práce. Závislá práca je vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca. Zamestnanec vykonáva prácu pre svojho zamestnávateľa osobne. Závislá práca musí byť vykonávaná za mzdu, plat alebo odmenu za prácu, náklady a zodpovednosť zamestnávateľa, v pracovnej dobe na pracovisku zamestnávateľa, prípadne na inom dohodnutom mieste. Základnými pracovnoprávnymi vzťahmi sú: pracovný pomer a právne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovný pomer.¹²

1.4.1 Subjekt dane

Subjekt dane z príjmov zo závislej činnosti je definovaný v § 6 ods. 2 zákona č. 568/1992 Sb. o dani z príjmov v z. n. p. a sú v ňom vymedzené dva subjekty:

- poplatník,

¹¹ FINANČNÁ SPRÁVA. Plnenie štátneho rozpočtu. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statistiky/plnenie-statneho-rozpocetu/aktualne-informacie>

¹² Zákon č. 262/2006 Sb. Zákonník práce v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-18]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zzcr/2006-262>

- platiteľ.

Poplatník je zamestnanec, ktorému sa zdaňujú jeho príjmy, úkony a majetok.

Zamestnávateľ je definovaný ako platiteľ, ktorý má bydlisko alebo sídlo na území Českej republiky a má povinnosť odvieť správcovi dane preddavok alebo daň z príjmu poplatníka, na svoj účet a svoju zodpovednosť.

1.4.2 Predmet dane

V Českej republike zákon č. 568/1992 Sb. o dani z príjmov v z. n. p. definuje príjmy zo závislej činnosti, ktoré sú zaradené do štyroch skupín:¹³

- príjmy dosiahnuté zo súčasného alebo predchádzajúceho pracovnoprávneho, služobného, členského alebo obdobného pomeru, taktiež príjmy z funkčného pôžitku,
- príjmy za prácu člena družstva, odmeny spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzením a komanditistov komanditnej spoločnosti,
- odmeny plynúce členovi orgánu právnickej osoby a likvidátorovi,
- príjmy dosiahnuté v súvislosti s predchádzajúcim, súčasným alebo budúcim výkonom činnosti bez ohľadu na to, od ktorého platiteľa plynú.

V porovnaní so Slovenskou republikou, Česká republika nezahŕňa medzi príjmy zo závislej činnosti odmeny obvinených vo väzbe, odmeny odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody a obslužné.

1.4.3 Základ dane

Základ dane je v Českom zákone o dani z príjmu vymedzený ako príjem zo závislej činnosti zvýšený o platby do zdravotnej a sociálnej poisťovne. Tento príjem zamestnanca navýšený o poisťné sa označuje pojmom superhrubá mzda.

1.4.4 Sadzba dane

Česká republika od 1.1.2008 uplatňuje lineárnu sadzbu dane z príjmov FO. Príjmy zo závislej činnosti sú zdaňované jednotne vo výške 15 %.

1.5 Rozdiely v zdaňovaní príjmov FO zo závislej činnosti v SR a ČR

V nasledujúcej tabuľke č. 9 uvádzame stručný prehľad rozdielov v zdaňovaní príjmov zo závislej činnosti v podmienkach Slovenskej a Českej republiky.

¹³ Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon o dani z příjmů v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-18]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Rozdiel môžeme vidieť v subjekte dane, základe dane, vo výške sadzby dane, taktiež vo výške odvodov zamestnanca a zamestnávateľa.

Tab. 9 Rozdiely v zdaňovaní príjmov zo závislej činnosti v SR a ČR

Oblasť	Slovenská republika	Česká republika
Subjekt dane	Daňovník, ktorý poberá príjem zo závislej činnosti	Zamestnanec = poplatník Zamestnávateľ = platiteľ
Základ dane	Hrubý príjem znížený o odvody zamestnanca do poisťných fondov	Superhrubá mzda (hrubý príjem zo závislej činnosti navýšený o poisťné hradené zamestnávateľom)
Sadzba dane	19 % 25 %	15 %
Odvody zamestnanca	13,4 % z hrubého príjmu	11 % z hrubého príjmu
Odvody zamestnávateľa	35,2 % z hrubého príjmu	34 % z hrubého príjmu

Zdroj: vlastné spracovanie

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

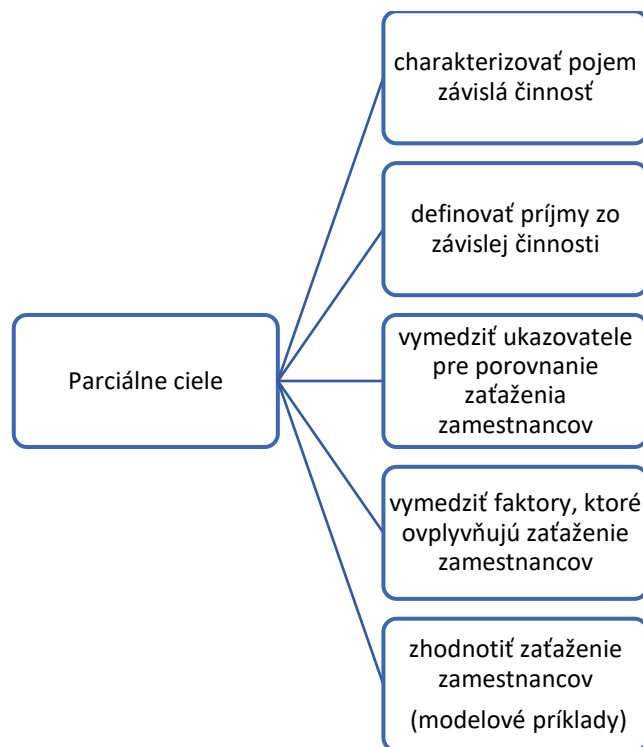
2.1 Cieľ práce

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov získať prehľad o zdaňovaní príjmov zo závislej činnosti na Slovensku, sledovať vývoj daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov a porovnať ho v rámci rôznych príjmových skupín.

Čiastkové ciele, ktoré sme si stanovili, nám pomohli naplniť hlavný cieľ práce. Parciálne ciele bakalárskej práce, ktoré sme si stanovili:

- charakterizovať pojem závislá činnosť,
- definovať príjmy zo závislej činnosti,
- vymedziť ukazovatele na porovnanie daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov,
- vymedziť faktory, ktoré ovplyvňujú zaťaženie zamestnancov,
- zhodnotiť vývoj zaťaženia zamestnancov prostredníctvom modelových príkladov.

Schéma č. 2 Parciálne ciele bakalárskej práce

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe modelových príkladov na výpočet čistej mesačnej mzdy sme sledovali vývoj daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov v období posledných 4 rokov, t.j. pre rok 2016, 2017, 2018 a 2019. Na komparáciu zaťaženia zamestnancov s rôznou výškou príjmu sme zvolili ukazovateľ priemerné daňovo-odvodové zaťaženie, ktorý dáva do pomeru odvedenú daň a zaplatené odvody zamestnanca k jeho hrubému príjmu. Vývoj zaťaženia zamestnancov sme následne zhodnotili a porovnali prostredníctvom tabuliek a grafov.

2.2 Metodika práce a metódy skúmania

Ako sme už spomínali, objektom skúmania bakalárskej práce sú zamestnanci a daňové a odvodové zaťaženie ich príjmov. Východiskom k naplneniu hlavného cieľa práce bolo zhromaždiť a spracovať relevantné informácie k danej problematike.

Predpokladom pre splnenie stanovených cieľov bolo dôležité sa detailne oboznámiť s danou problematikou prostredníctvom odbornej literatúry a odborných článkov. Prácu sme tvorili na základe vopred zostavenej osnovy.

V teoretickej časti sme na analýzu súčasnej daňovej legislatívy využívali slovenský i český Zákonník práce a zákon o dani z príjmov. Potrebné údaje sme taktiež čerpali zo stránky Štatistického úradu Slovenska a Finančnej správy. Ďalším významným zdrojom informácií boli knižné zdroje zamerané na aktuálnu problematiku daňového a odvodového zaťaženia zamestnancov.

Pri spracovaní bakalárskej práce sme využívali niekoľko metód skúmania, a to metódu:

- analýzy,
- syntézy,
- komparácie,
- tabuliek a grafov.

Súčasný stav riešenia problematiky sme si priblížili pomocou analýzy údajov a informácií. Na transformáciu údajov do komplexného celku sme využili naopak metódu syntézy. V praktickej časti bakalárskej práce sme využili metódu komparácie na porovnanie daňového a odvodového zaťaženia príjmov jednotlivých zamestnancov. Pre prehľadnosť práce sme získané poznatky a informácie spracovali najmä do tabuliek a grafov.

3 Výsledky práce a diskusia

V tretej kapitole našej bakalárskej práce si rozoberieme faktory, ktoré ovplyvňujú výšku čistého príjmu zamestnanca zo závislej činnosti, zdefinujeme si ukazovatele, ktorými môžeme merať daňové a odvodové zaťaženie práce. Následne si vybraným ukazovateľom porovnáme výšku daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov s rôznym typom príjmov.

Daňové zaťaženie subjektov súvisí s daňovou a hospodárskou politikou, ktorá je uplatňovaná v danom štáte. Podľa Schultzovej daňové zaťaženie vyjadruje rozsah, v akom daňový systém odčerpáva z príjmu, respektíve z výnosu daňového subjektu finančné zdroje.¹⁴

Každý zamestnanec zo svojho príjmu platí dane a odvody, ktoré sú upravené príslušnými zákonmi. V podmienkach Slovenskej republiky ich upravuje vo väzbe na závislú činnosť vyššie spomínaný Zákonník práce, zákon o dani z príjmov, zákon o sociálnom poistení a zákon o zdravotnom poistení.

3.1 Faktory ovplyvňujúce daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov

Výpočet čistej mzdy zamestnanca ovplyvňuje viacero faktorov. V nasledujúcich podkapitolách si podrobnejšie rozoberieme odvody, ktoré je povinný zamestnanec a zamestnávateľ odvádzať z príjmu zo závislej činnosti do poisťovní a fondov, taktiež nezdaniateľné časti základu dane, daňový bonus na deti a daňový bonus na zaplatené úroky, ktoré si daňovník môže uplatniť ak splní určité podmienky.

3.1.1 Odvodové zaťaženie zamestnancov

Jedným z hlavných faktorov, ktorý znižuje príjem zamestnanca je výška odvodov do zdravotnej a sociálnej poisťovne.

Nasledujúca tabuľka č. 10 zobrazuje prehľad odvodového zaťaženia zamestnanca a zamestnávateľa. Do Sociálnej poisťovne sa odvádza dôchodkové a nemocenské poistenie, poistenie v nezamestnanosti, úrazové a garančné poistenie. Zamestnanec v pracovnom pomere odvádza z hrubej mzdy odvody vo výške 13,4 %. Zamestnávateľ za zamestnanca platí odvody vo výške 35,2 % z hrubej mzdy. Celkové odvody zamestnanca a zamestnávateľa do Sociálnej poisťovne a príslušnej zdravotnej poisťovne zamestnanca sú 48,6 %.

¹⁴ SCHULTZOVA a kol. *Daňovníctvo : daňová teória a politika I.* 3.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 25. ISBN 978-80-7598-107-3

Tab č. 10 Odvodové zaťaženie zamestnanca a zamestnávateľa do SP a ZP pre rok 2020

Druh poistenia	Odvody v %	
	Zamestnanec	Zamestnávateľ
Zdravotné poistenie	4	10
Starobné poistenie	4	14
Invalidné poistenie	3	3
Nemocenské poistenie	1,4	1,4
Poistenie v nezamestnanosti	1	1
Úrazové poistenie	-	0,8
Garančné poistenie	-	0,25
Rezervný fond	-	4,75
Spolu	13,4	35,2

Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.podnikajte.sk¹⁵

Pre niektoré skupiny zamestnancov a ich zamestnávateľov podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v z. n. p. platí množstvo odvodových výnimiek na sociálne poistenie, najmä pre osoby, ktoré pracujú na dohodu o práci mimo pracovný pomer. Pri posudzovaní, ktoré poistenia sa na zamestnanca vzťahuje je dôležité, či zamestnanec poberá pravidelný alebo nepravidelný príjem.

Pravidelný mesačný príjem je príjem, na ktorého výplatu má právo zamestnanec v pracovnom pomere každý kalendárny mesiac. Nepravidelný príjem je príjem v právnom vzťahu, pri ktorom zamestnanec poberá odmenu, ale nemá právo na výplatu za každý kalendárny mesiac, napríklad dohody o prácach mimo pracovný pomer.¹⁶

Všeobecné platné odvodové výnimky sa vzťahujú na garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a invalidné poistenie.

Garančné poistenie sa nevzťahuje na zamestnávateľa, na ktorého nemôže byť vyhlásený konkurz, t. j. štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, vyšší územný celok, obec alebo iná osoba, za ktorej záväzky ručí a zodpovedá štát. Garančné poistenie sa taktiež nevzťahuje na zamestnávateľa, ktorý je zastupiteľský úrad cudzieho štátu.

¹⁵ PODNIKAJTE. Odvody zamestnanca a zamestnávateľa od 1.1.2020. [online]. [cit. 2020-02-14]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-zamestnanca-a-zamestnavateľa-od-1-1-2020>

¹⁶ MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Odvody 2020*. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. s. 18. ISBN 978-80-999500-2-4

Garančné poistenie sa nevzťahuje na zamestnanca, ktorý je v pracovnom pomere alebo na dohodu v prípade, že je súčasne členom štatutárneho orgánu zamestnávateľa a má minimálne 50 % účasť na majetku zamestnávateľa, alebo je štatutárnym orgánom zamestnávateľa.¹⁷

Poistenie v nezamestnanosti sa nevzťahuje na osoby, ktorým bol priznaný:

- starobný dôchodok,
- predčasný starobný dôchodok,
- invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- invalidný dôchodok ak dovŕšili dôchodkový vek.

Poistné na invalidné poistenie sa nevzťahuje na osoby, ktorým bol priznaný:

- starobný dôchodok,
- predčasný starobný dôchodok,
- výsluhový dôchodok,
- dovŕšili dôchodkový vek.

Na účely zdravotného poistenia sa za zamestnancov považujú všetky osoby, ktoré vykonávajú závislú činnosť, okrem fyzických osôb, ktoré poberajú príjem z dohôd o prácach mimo pracovného pomeru.

Z nižšie uvedenej tabuľky vyplýva, že na osoby v pracovnom pomere sa vzťahujú všetky druhy poistenia, pretože majú právo na pravidelný príjem. Na osoby v služobnom pomere a štátnych zamestnancov sa vzťahujú všetky poistenia s výnimkou garančného poistenia, pretože ich zamestnávateľ nie je povinne garančne poistený.

Na osoby poberajúce príjem na základe zmlúv podľa Občianskeho zákonníka (napríklad príkazné zmluvy – ak sú osoby povinné pri výkone práce dodržiavať pokyny alebo príkazy platiteľa príjmu) sa nevzťahuje úrazové a garančné poistenie. Ak osoby poberajú nepravidelný príjem z tohto právneho vzťahu, nevzťahuje sa na nich nemocenské poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Na zamestnanca, ktorý je súčasne konateľom a spoločníkom s najmenej 50 % účasťou na majetku spoločnosti, sa nevzťahuje garančné poistenie.

¹⁷ MIHÁL Jozef. *Daňové a odvodové typy VII.*(2020). Bratislava: Relia s.r.o., 2019. s. 157. ISBN 978-80-972306-9-2

Spoločníci, konatelia s.r.o., štatutári obchodných spoločností a družstiev, likvidátori, prokuristi, nútení správcovia, členovia družstiev, osoby poberajúce odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch, v orgánoch iných právnických osôb alebo spoločenstiev – na celú túto skupinu osôb sa vzťahuje dôchodkové poistenie. Ak im právny vzťah zakladá právo na pravidelný mesačný príjem, vzťahuje sa na nich aj nemocenské poistenie a poistenie v nezamestnanosti. Nevzťahuje sa na nich úrazové a garančné poistenie.

Sudcovia a prokurátori majú právo na pravidelný mesačný príjem a vzťahuje sa na nich len dôchodkové poistenie a nemocenské poistenie. Nevzťahuje sa na nich garančné poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Ústavní činitelia Slovenskej republiky, verejný ochranca práv, komisár pre deti, komisár pre osoby so zdravotným postihnutím, poslanci Európskeho parlamentu, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR, predsedovia VÚC, primátori miest, starostovia obcí – na uvedených zamestnancov sa vzťahujú všetky poistenia s výnimkou garančného poistenia, pretože ich zamestnávateľom je štát.

Poslanci VÚC, poslanci miest a obcí, členovia komisií v samosprávach – pri tejto skupine zamestnancov je dôležité, či majú nárok na pravidelný mesačný príjem, alebo nepravidelný príjem. Ak majú tieto osoby nárok na pravidelný mesačný príjem, vzťahujú sa na nich všetky poistenia s výnimkou garančného poistenia. Ak majú nárok na nepravidelný príjem, vzťahuje sa na nich len dôchodkové a úrazové poistenie.

Osoby obvinené vo väzbe a osoby odsúdené vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré poberajú príjmy neplatia poistenie v nezamestnanosti a garančné poistenie. Za predpokladu, že poberajú odmenu pravidelne každý mesiac, vzťahuje sa na nich dôchodkové, nemocenské a úrazové poistenie.

Pri zamestnávaní osôb, ktoré boli dlhodobo nezamestnané, platí odvodová výnimka s cieľom zvýhodniť ich na trhu práce. Ak zamestnávateľ zamestná osobu na pracovný pomer alebo štátnozamestnanecký pomer, ktorá bola minimálne 12 po sebe nasledujúcich mesiacov v evidencii na úrade práce, takýto zamestnanec nie je po dobu 12 kalendárnych mesiacov poistený na dôchodkové, nemocenské a poistenie v nezamestnanosti. Na tohto zamestnanca sa vzťahuje len úrazové a garančné poistenie.¹⁸

¹⁸ MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Odvody 2020*. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. s. 37. ISBN 978-80-999500-2-4

Nasledujúca tabuľka č. 11 zobrazuje stručný prehľad, ktoré fyzické osoby sa považujú za zamestnancov a aké poistenia sa na nich vzťahujú, a ktoré nie.

Tab. 11 Odvody zamestnancov pracujúcich na základe uzavretej pracovnej zmluvy

Status	SP	IP	NP	PvN	UP	GP	ZP
Osoba v pracovnom pomere	X	X	X	X	X	X	X
Štátny zamestnanec	X	X	X	X	X		X
Osoba v služobnom pomere	X	X	X	X	X		X
Zmluva OZ pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Zmluva OZ nepravidelný príjem	X	X					X
Likvidátor pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Likvidátor nepravidelný príjem	X	X					X
Konateľ pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Konateľ nepravidelný príjem	X	X					X
Štatutár pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Štatutár nepravidelný príjem	X	X					X
Spoločník pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Spoločník nepravidelný príjem	X	X					X
Komanditista pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Komanditista nepravidelný príjem	X	X					X
Člen družstva pravidelný príjem	X	X	X	X			X
Člen družstva nepravidelný príjem	X	X					X
Riaditeľ štátneho podniku	X	X	X	X	X		X
Sudca	X	X	X				X
Prokurátor	X	X	X				X
Ústavný činiteľ	X	X	X	X	X		X
Primátor, starosta	X	X	X	X	X		X
Poslanec pravidelný príjem	X	X	X	X	X		X
Poslanec nepravidelný príjem	X	X					X
Vo väzbe pravidelný príjem	X	X	X		X		X
Vo väzbe nepravidelný príjem	X	X			X		X
Žiak, študent pri odbornej praxi							
Predtým dlhodobo nezamestnaní v pracovnom pomere					X	X	X

Zdroj: spracované podľa MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. Odvody 2020. Bratislava : Relia s.r.o., 2019. s. 235.

Poznámka k tabuľke: Úrazové a garančné poistenie platí len zamestnávateľ.

Skratky použité v tabuľke:

SP – Starobné poistenie

IP – Invalidné poistenie

NP – Nemocenské poistenie

PvN – Poistenie v nezamestnanosti

UP – Úrazové poistenie

GP – Garančné poistenie

ZP – Zdravotné poistenie

OZ – Občiansky zákonník

X – poistné sa platí

bez krížika – poistné sa neplatí

Na účely zákonného sociálneho poistenia sa nepovažujú za zamestnancov:

- žiaci stredných odborných škôl, študenti vysokých škôl, ktorí v čase odbornej praxe poberajú odmeny,
- predseda, členovia a zapisovatelia volebných komisií, členovia a zapisovatelia komisie pre referendum a sčítací komisári.

Nasledujúca tabuľka č. 12 zobrazuje stručný prehľad odvodov zamestnancov pracujúcich na dohodu o práci mimo pracovný pomer.

Tab. 12 Odvody zamestnancov pracujúcich na základe uzavretej dohody o práci mimo pracovný pomer

Status	SP	IP	NP	PvN	UP	GP	ZP
DoBPŠ do 200 €					X	X	
DoBPŠ nad 200 €	X	X			X	X	
DoVP, DoPČ, dôchodca do 200 €					X	X	
DoVP, DoPČ, dôchodca nad 200 €	X				X	X	
DoVP, DoPČ, invalidný dôchodca do 200 €					X	X	
DoVP, DoPČ, invalidný dôchodca nad 200 €	X	X			X	X	
DoVP, DoPČ, predčasný dôchodca do 200 €					X	X	
DoVP, DoPČ, predčasný dôchodca nad 200 €	X				X	X	
DoVP, DoPČ ostatný pravidelný príjem	X	X	X	X	X	X	X
DoVP, DoPČ ostatný nepravidelný príjem	X	X			X	X	X

Zdroj: spracované podľa MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. Odvody 2020. Bratislava : Relia s.r.o., 2019. s. 235.

Poznámka k tabuľke: Úrazové a garančné poistenie platí len zamestnávateľ.

Skratky použité v tabuľke:

SP – Starobné poistenie

IP – Invalidné poistenie

NP – Nemocenské poistenie

PvN – Poistenie v nezamestnanosti

UP – Úrazové poistenie

DoBPŠ – Dohoda o brigádnickej práci študenta

DoVP – Dohoda o vykonaní práce

GP – Garančné poistenie

ZP – Zdravotné poistenie

X – poistné sa platí

bez krížika – poistné sa neplatí

DoPČ – Dohoda o pracovnej činnosti

Pre všetky osoby pracujúce na dohodu platí, že z ich príjmu sa platí úrazové a garančné poistenie (okrem zamestnávateľov, na ktorých nemôže byť vyhlásený konkurz). Pre študentov pracujúcich na dohodu o brigádnickej práci študenta (ďalej DoBPŠ) sa vzťahuje povinné dôchodkové poistenie. Študent si môže uplatniť výnimku z dôchodkového poistenia podpísaním vyhlásenia v súlade s § 227a zákona o sociálnom poistení. Ak študent má podpísané vyhlásenie a príjem nepresiahne 200 €, z dosiahnutého príjmu zamestnávateľ

platí úrazové a garančné poistenie. Ak študent zarobí viac ako 200 €, zo sumy príjmu nad 200 € študent platí starobné a invalidné poistenie.

Podobne ako študenti, aj dôchodcovia si môžu uplatniť výnimku z dôchodkového poistenia. Dôchodkové poistenie je povinné len z tej časti odmeny, ktorá presahuje 200 € mesačne. Zo sumy nad 200 € dôchodca platí starobné poistenie, ak poberá invalidný dôchodok alebo invalidný výsluhový, platí aj invalidné poistenie. Z celej sumy odmeny sa platí úrazové a garančné poistenie.

3.1.2 *Nezdaniteľná časť základu dane*

Ďalší faktor ovplyvňujúci výšku mzdy zamestnanca je nezdaniteľná časť. Výška nezdaniteľnej časti závisí od sumy platného životného minima. Podľa § 11 ods. 1 zákona o dani z príjmov si môže daňovník znížiť základ dane, respektíve čiastkový základ dane zo závislej činnosti, o nezdaniteľné časti základu dane:¹⁹

- na daňovníka,
- na manžela, manželku,
- príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie,
- úhrady na kúpeľnú starostlivosť.

V roku 2020 prešla NČZDD výraznou zmenou. Výška NČZDD je odvodená od výšky PŽM. V roku 2019 sa výška NČZDD počítala ako 19,2-násobok PŽM, a však tento výpočet sa v roku 2020 zmenil na 21-násobok PŽM.

V predchádzajúcich rokoch taktiež platilo, že výška NČZDD závisela od toho, či daňovník dosiahne vyšší alebo nižší základ dane ako je 100-násobok PŽM. Od roku 2020 je táto hranica posunutá na 92,8-násobok PŽM. Mesačná nezdaniteľná časť na daňovníka pri výpočte preddavkov na daň k 1.1.2019 bola 328,12 €, k 1.1.2020 je 367,85 €²⁰.

Nižšie uvedená tabuľka obsahuje podmienky na uplatnenie NČZD v roku 2020.

¹⁹ MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020*. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. s. 41. ISBN 978-80-999500-3-1

²⁰ MINIMALNA MZDA. Nezdaniteľná časť. [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné na: <https://www.minimalnamzda.sk/nezdanitelna-cast-zakladu-dane.php>

Tab. 13 Nezdaniiteľné časti základu dane platné v roku 2020

Nezdaniiteľná časť základu dane na daňovníka	$ZD \leq 92,8 * P\check{Z}M$, $N\check{C}ZDD = 21 * P\check{Z}M$ $ZD > 92,8 * P\check{Z}M$, $N\check{C}ZDD = 44,2 * P\check{Z}M - \frac{1}{4} ZD$
Nezdaniiteľná časť základu dane na manžela/manželku	$ZD \leq 176,8 * P\check{Z}M$, $N\check{C}ZDM = 19,2 * P\check{Z}M$ – vlastný príjem manželky; $ZD > 176,8 P\check{Z}M$, $N\check{C}ZDM = (63,4 * P\check{Z}M - \frac{1}{4} ZD) - \text{vlastný príjem manželky}$
Príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie	suma zaplatených príspevkov je najviac 180 € za rok
Nezdaniiteľná časť na úhrady za kúpeľnú starostlivosť	suma preukázateľne zaplatených úhrad daňovníkom, najviac 50 €/rok (daňovník si môže uplatniť z preukázateľne zaplatených úhrad ďalších 50 € za manžela/manželku a 50 € za každé svoje vyživované dieťa, ak sa s ním zúčastnili kúpeľnej starostlivosti)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020. Bratislava : Relia s.r.o., 2019. s. 41-72.

3.1.3 Daňový bonus na deti

Daňovníkovi vzniká nárok na daňový bonus na deti za celé zdaňovacie obdobie, ak jeho ročný príjem je vyšší, ako 6-násobok minimálnej mzdy a zároveň dieťa je mladšie ako 25 rokov, žije s daňovníkom v spoločnej domácnosti a sústavne sa pripravuje na povolanie štúdiom. Zamestnanec si môže uplatniť nárok na daňový bonus mesačne, formou Vyhlásenia. Suma daňového bonusu k 1.1.2020 na dieťa do 6 rokov je 45,44 € mesačne, na dieťa staršie ako 6 rokov je suma 22,72 € mesačne²¹.

3.1.4 Daňový bonus na zaplatené úroky

Od roku 2018 si daňovník môže uplatniť daňový bonus na zaplatené úroky pri úveroch na bývanie, na základe zmluvy uzatvorenej po 31.12.2017. Na uplatnenie nároku musí daňovník spĺňať určité podmienky:

- mať 18 až 35 rokov ku dňu podania žiadosti o úver na bývanie,
- jeho priemerný mesačný príjem dosiahnutý za predchádzajúci rok je najviac vo výške 1,3-násobku priemernej mesačnej mzdy.

²¹ MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. s. 73. ISBN 978-80-999500-3-1

Nárok na daňový bonus vzniká daňovníkovi počas piatich po sebe nasledujúcich rokov, suma daňového bonusu je vo výške 50 % zo zaplatených úrokov za zdaňovacie obdobie, najviac vo výške 400 € ročne. Výška úrokov musí byť vypočítaná zo sumy maximálne 50 000 € na jednu nehnuteľnosť.²²

3.2 Ukazovatele daňového zaťaženia práce

Daňové zaťaženie možno vyjadriť rôznymi ukazovateľmi. Na meranie daňového zaťaženia práce vo väzbe na závislú činnosť sa často používa ukazovateľ priemerná miera zdanenia pracovných príjmov a ukazovateľ daňový klin.²³

Na porovnanie daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov využívame v tejto bakalárskej práci ukazovateľ priemerné daňovo-odvodové zaťaženie, ktorý vyjadruje podiel zaplatenej dane a odvodov k hrubému príjmu zamestnanca v percentuálnom vyjadrení.

Tab. 14 Výpočet priemerného daňovo-odvodového zaťaženia práce

Priemerné daňovo- odvodové zaťaženie	=	$\frac{\text{skutočne zaplatená a odvedená daň + odvody}}{\text{hrubý príjem zamestnanca}}$	* 100
---	---	---	-------

Zdroj: vlastné spracovanie

3.3 Modelové príklady na výpočet čistej mesačnej mzdy

Predstavme si zamestnancov A, B a C, ktorí dosahujú rôzne úrovne príjmov. Zamestnanec A dosahuje príjem na úrovni minimálnej mzdy, zamestnanec B dosahuje príjem na úrovni priemernej mzdy a zamestnanec C dosahuje príjem na úrovni nadpriemernej mzdy. Výpočet mesačnej mzdy týchto zamestnancov si porovnáme v horizonte štyroch rokov, a to od roku 2016 do roku 2019.

Nasledujúca tabuľka obsahuje hodnoty potrebné pre výpočet čistej mesačnej mzdy daných modelových príkladov. Pre výpočet týchto modelových príkladov je dôležité uviesť sumu platného životného minima príslušného zdaňovacieho obdobia, od ktorej sa odvíja aj výška nezdaniteľnej čiastky na daňovníka. Pre výpočet mzdy zamestnanca, ktorý dosahuje príjem zo závislej činnosti na úrovni minimálnej mzdy je potrebné uviesť výšku minimálnej mzdy. Pre výpočet mzdy zamestnanca, ktorý dosahuje mzdu na úrovni priemernej mzdy je dôležité si uviesť výšku priemernej mzdy. Pre mesačný výpočet čistej mzdy pre

²² MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020*. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. s. 85-88. ISBN 978-80-999500-3-1

²³ SCHULTZOVA a kol. *Daňovníctvo : daňová teória a politika I*. 3.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. s. 27. ISBN 978-80-7598-107-3

zamestnanca, ktorý dosahuje nadpriemernú mzdu uvádzame sumu 1/12 zo 176,8-násobku PŽM, ktorá je dôležitá pri výške daňovej sadzby.

Ako sme už spomínali, sadzbou vo výške 19 % sa zdaňuje základ dane, ktorého výška nepresiahne 176,8-násobok PŽM za celé zdaňovacie obdobie. Ak mesačný, alebo ročný základ dane daňovníka presiahne túto hranicu, táto časť podlieha 25 % sadzbe dane.

Ako môžeme vidieť v tabuľke, v rokoch 2016 a 2017 sa nezmenila výška PŽM, takže sa nezmenila ani výška NČZDD. Výška životného minima sa zvýšila v roku 2018 a 2019, čo malo za následok aj zmenu vo výške NČZDD.

V príkladoch sme zvolili jednotné zadanie, pri ktorom daňovník podpísal vyhlásenie o uplatnení NČZDD a má jedno dieťa (staršie ako 6 rokov), nakoľko slovenský daňový systém zvyhodňuje rodiny s deťmi pred jednotlivcami.

Tab. 15 Hodnoty potrebné na výpočet modelových príkladov (v €)

Hodnoty	2016	2017	2018	2019
Platné životné minimum	198,09	198,09	199,48	205,07
1/12 zo 176,8-násobku PŽM	2 918,52	2 918,52	2 939,00	3 021,36
NČZDD	316,94	316,94	319,17	328,12
DB	21,41	21,41	21,56	22,17
Minimálna mzda	405,00	435,00	480,00	520,00
Priemerná mzda	912,00	954,00	1 013,00	1 092,00

Zdroj: vlastné spracovanie

3.3.1 Modelový príklad č. 1

Predstavme si zamestnanca A, ktorý dosahuje počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov príjem zo závislej činnosti na úrovni minimálnej mzdy príslušného roka. Tento zamestnanec má u zamestnávateľa podpísané vyhlásenie o NČZDD a má jedno dieťa, na ktoré si uplatňuje daňový bonus.

V nižšie uvedenej tabuľke môžeme vidieť, že hrubá mzda bola zvýšená od roku 2016 do roku 2019 o 115 €, čistý príjem zamestnanca A sa v tomto období zvýšil o 76,10 €.

Zamestnanec si uplatnil odpočítateľnú položku na zdravotné poistenie pre nízkopríjmových zamestnancov. Odpočítateľná položka znižuje vymeriavací základ pre výpočet preddavkov na poistné, uplatniť sa môže u zamestnanca, ktorý vykonáva závislú činnosť na základe pracovného pomeru, štátnozamestnaneckého, služobného alebo obdobného pracovného pomeru. Výška mesačnej odpočítateľnej položky je maximálne

380 €.²⁴ Sociálne poistenie platil v plnej výške, a to 9,4 % z hrubej mzdy. Odvody zamestnanca do sociálnej a zdravotnej poisťovne v roku 2016 boli vo výške 41,07 €, v roku 2019 boli vo výške 65,68 €. Preddavok na daň z príjmu predstavoval v roku 2016 výšku 8,92 €, v roku 2019 bol vo výške 23,97 €. Nakoľko zamestnanec poberá daňový bonus na dieťa, preddavok na daň sa mu znížil o daňový bonus. Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca po zohľadnení daňového bonusu bolo v roku 2016 na úrovni 7,06 %, v roku 2019 na úrovni 12,98 %. V sledovanom období sa zaťaženie zvýšilo o 5,92 %.

Tab. 16 Výpočet čistej mesačnej mzdy zamestnanca s príjmom na úrovni minimálnej mzdy od roku 2016 do roku 2019 (v €)

	2016	2017	2018	2019
Hrubá mzda	405,00	435,00	480,00	520,00
Zdravotné poistenie	3,00	6,60	12,00	16,80
Sociálne poistenie	38,07	40,89	45,12	48,88
Poistenie spolu	41,07	47,49	57,12	65,68
ČZD	363,93	387,51	422,88	454,32
NČZDD	316,94	316,94	319,17	328,12
ZD pred zdanením	46,99	70,57	103,71	126,20
Preddavok na daň z príjmu	8,92	13,40	19,70	23,97
Daňový bonus na dieťa	21,41	21,41	21,56	22,17
Čistá mesačná mzda	376,42	395,52	424,74	452,52
Daňovo-odvodové zaťaženie	7,06 %	9,08 %	11,51 %	12,98 %

Zdroj: vlastné výpočty autora

3.3.2 Modelový príklad č. 2

Predstavme si zamestnanca B, ktorý dosahuje počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov príjem zo závislej činnosti na úrovni priemernej mzdy príslušného roka. Tento zamestnanec má u zamestnávateľa podpísané vyhlásenie o NČZDD a má jedno dieťa, na ktoré si uplatňuje daňový bonus.

Z nasledujúceho výpočtu môžeme vidieť, že od roku 2016 do roku 2019 sa hrubý príjem zamestnanca zvýšil o 180 €. Čistý príjem zamestnanca sa v sledovanom období zvýšil o 129,15 €. Zamestnanec B platí odvody na zdravotné a sociálne poistenie z hrubej mzdy spolu vo výške 13,4 %. Odvody tohto zamestnanca boli v roku 2016 vo výške 122,20 €, v roku 2019 boli vo výške 146,32 €. Preddavok na daň z príjmu predstavoval v roku 2016

²⁴ DOVERA. Odpočítateľná položka. [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné na: <https://www.dovera.sk/platitel/tema-odvody-na-zdravotne-poistenie/a1357/odpocitatelna-polozka>

výšku 89,84 €, v roku 2019 bol vo výške 117,33 €. Nakoľko má zamestnanec dieťa, jeho preddavok na daň sa znížil o výšku daňového bonusu. Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca po zohľadnení daňového bonusu bolo v roku 2016 na úrovni 20,90 %, v roku 2019 na úrovni 22,11 %. Daňovo-odvodové zaťaženie sa v sledovanom období zvýšilo o 1,21 %.

Tab. 17 Výpočet čistej mesačnej mzdy zamestnanca s príjmom na úrovni priemernej mzdy od roku 2016 do roku 2019 (v €)

	2016	2017	2018	2019
Hrubá mzda	912,00	954,00	1 013,00	1 092,00
Zdravotné poistenie	36,48	38,16	40,52	43,68
Sociálne poistenie	85,72	89,67	95,22	102,64
Poistenie spolu	122,20	127,83	135,74	146,32
ČZD	789,80	826,17	877,26	945,68
NČZDD	316,94	316,94	319,17	328,12
ZD pred zdanením	472,86	509,23	558,09	617,56
Preddavok na daň z príjmu	89,84	96,75	106,03	117,33
Daňový bonus na dieťa	21,41	21,41	21,56	22,17
Čistá mesačná mzda	721,37	750,83	792,79	850,52
Daňovo-odvodové zaťaženie	20,90 %	21,30 %	21,74 %	22,11 %

Zdroj: vlastné výpočty autora

3.3.3 Modelový príklad č. 3

Predstavme si zamestnanca C, ktorý dosahuje počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov stabilný príjem zo závislej činnosti na úrovni nadpriemernej mzdy, vo výške 6 000 €. Tento zamestnanec má jedno dieťa, na ktoré si uplatňuje daňový bonus.

Z nasledujúceho výpočtu môžeme vidieť, že zamestnanec C si z dôvodu vysokej mzdy nemôže neuplatniť NČZDD. Čistý príjem zamestnanca sa od roku 2016 do roku 2019 znížil o 164,92 €. V roku 2016 zamestnanec platil nižšie poistné, vo výške 574,86 €, nakoľko maximálny mesačný vymeriavací základ na SP a ZP bol vo výške 4 290 €²⁵. V rokoch 2017-2019 bol maximálny mesačný vymeriavací základ na SP vyšší ako 6 000 € a od roku 2017 je maximálny mesačný vymeriavací základ na ZP zrušený. Poistné sa platilo od roku 2017 z hrubej mzdy a predstavovalo stabilnú výšku 804 €. Zamestnanec C má zdanený základ dane 19 % a 25 % sadzbou dane. Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca bolo v roku 2016 na

²⁵ PODNIKAJTE. Odvody zamestnanca a zamestnávateľa od 1.1.2016. [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-zamestnanca-2016>

úrovni 28,91 %, v roku 2019 na úrovni 31,66 %. Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca po zohľadnení daňového bonusu sa v sledovanom období zvýšilo o 2,75 %.

Tab. 18 Výpočet čistej mesačnej mzdy zamestnanca s príjmom na úrovni nadpriemernej mzdy od roku 2016 do roku 2019 (v €)

	2016	2017	2018	2019
Hrubá mzda	6 000,00	6 000,00	6 000,00	6 000,00
Zdravotné poistenie	171,60	240,00	240,00	240,00
Sociálne poistenie	403,26	564,00	564,00	564,00
Poistenie spolu	574,86	804,00	804,00	804,00
ČZD	5 425,14	5 196,00	5 196,00	5 196,00
NČZDD	-	-	-	-
ZD pred zdanením	5 425,14	5 196,00	5 196,00	5 196,00
Preddavok na daň z príjmu (19 %, 25 %)	1 181,17	1 123,88	1 122,66	1 117,71
Daňový bonus na dieťa	21,41	21,41	21,56	22,17
Čistá mesačná mzda	4 265,38	4 093,53	4 094,90	4 100,46
Daňovo-odvodové zaťaženie	28,91 %	31,77 %	31,75 %	31,66 %

Zdroj: vlastné výpočty autora

3.3.4 Zhodnotenie daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov

Ukazovateľ, ktorý sme si zvolili v našej bakalárskej práci je priemerné daňovo-odvodové zaťaženie práce, ktorý sme si definovali v predchádzajúcej podkapitole. V tejto časti práce si pomocou tohto ukazovateľa porovnáme zaťaženie príjmov jednotlivých zamestnancov (A,B,C).

Tab. 19 Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov

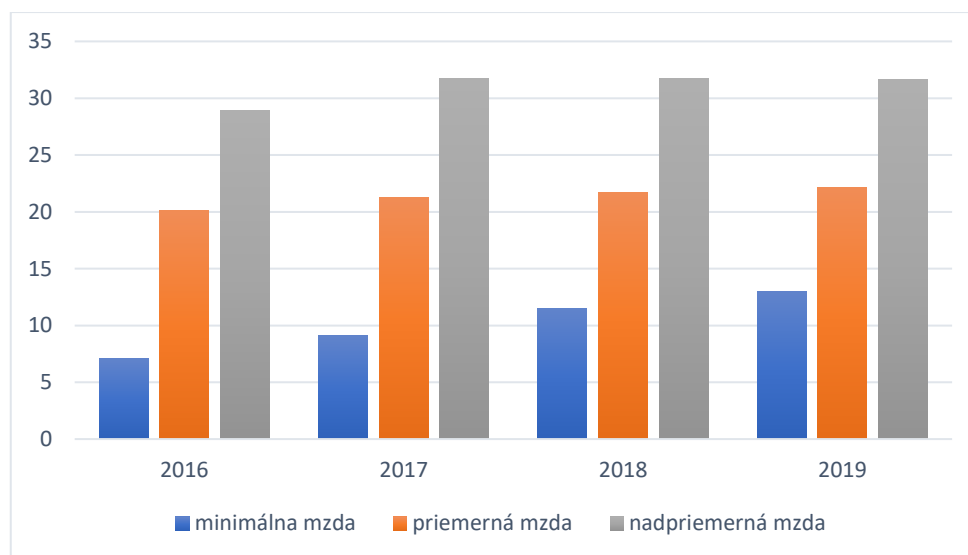
	Zamestnanec A	Zamestnanec B	Zamestnanec C
2016	$\frac{28,58 \text{ €}}{405 \text{ €}} \times 100 = 7,06\%$	$\frac{190,63 \text{ €}}{912 \text{ €}} \times 100 = 20,90\%$	$\frac{1734,62 \text{ €}}{6000 \text{ €}} \times 100 = 28,91\%$
2017	$\frac{39,48 \text{ €}}{435 \text{ €}} \times 100 = 9,08\%$	$\frac{203,17 \text{ €}}{954 \text{ €}} \times 100 = 21,30\%$	$\frac{1906,47 \text{ €}}{6000 \text{ €}} \times 100 = 31,77\%$
2018	$\frac{55,26 \text{ €}}{480 \text{ €}} \times 100 = 11,51\%$	$\frac{220,21 \text{ €}}{1013 \text{ €}} \times 100 = 21,74\%$	$\frac{1905,10 \text{ €}}{6000 \text{ €}} \times 100 = 31,75\%$
2019	$\frac{67,48 \text{ €}}{520 \text{ €}} \times 100 = 12,98\%$	$\frac{241,48 \text{ €}}{1092 \text{ €}} \times 100 = 22,11\%$	$\frac{1899,54 \text{ €}}{6000 \text{ €}} \times 100 = 31,66\%$

Zdroj: vlastné spracovanie

Tempo rastu zaťaženia zamestnancov s príjmom na úrovni minimálnej a priemernej mzdy sa spomalilo vďaka rastu NČZDD v roku 2018 a 2019. Vzhľadom na to, že odpočítateľná položka na zdravotné poistenie pre nízkopríjmových zamestnancov nebola valorizovaná od roku 2015 (od kedy bola schválená), daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca A vzrástlo v sledovanom období o 5,92 %. Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca s priemernou mzdou, zamestnanca B, narástlo v sledovanom období len mierne, a to o 1,21 %. Nakoľko zamestnanec C si nemôže uplatniť NČZDD a od určitej hranice príjmu musí platiť 25 % sadzbu dane, daňovo-odvodové zaťaženie má najvyššie, a však v sledovanom období vzrástlo zaťaženie zamestnanca len o 2,75 %. Na základe našich modelových príkladov daňovo-odvodové zaťaženie najviac vzrástlo zamestnancovi A, ktorý dosahuje príjem na úrovni minimálnej mzdy.

Nasledujúci graf znázorňuje vývoj daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov A, B a C. Už na prvý pohľad môžeme vidieť, že daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca sa zvyšuje spolu s jeho narastajúcim príjmom. Porovnaním sme zistili, že zamestnanec, ktorý dosahuje minimálnu mzdu platí nižšie dane a odvody ako zamestnanec s nadpriemernou mzdou, ale v sledovanom období sa najviac zvýšilo daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancovi s príjmom na úrovni minimálnej mzdy.

Graf č. 2 Vývoj daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov

Zdroj: vlastné spracovanie

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má dlhodobo vysoké daňovo-odvodové zaťaženie. Z daňového hľadiska v porovnaní s inými krajinami európskej únie (ďalej EÚ) neplatíme vysoké dane. Pre príklad uvedieme Rakúsko, ktoré uplatňuje progresívnu sadzbu

dane a osoby, ktoré najlepšie zarábajú platia z príjmu až 55 % daň (platí pre ročný daňový základ od 1 000 000 €).²⁶

Slovensko má síce nižšie dane v porovnaní s EÚ, ale má vysoké odvodové zaťaženie, čo dokazujú aj výsledky štúdie Paying Taxes 2020, ktorú vydáva skupina Svetovej banky a poradenská spoločnosť PwC. Podľa štúdie obsadilo Slovensko v roku 2019 štvrté najvyššie miesto celkového daňového a odvodového zaťaženia v rámci krajín EÚ, a to vo výške 49,7 %. V rámci EÚ má Slovensko štvrté najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie práce. Prvé tri miesta obsadilo Francúzsko, Belgicko a Taliansko.²⁷

3.4 Návrhy a odporúčania

Vysoké odvodové zaťaženie odrádza na Slovensku veľa ekonomických subjektov od zamestnania a tak hľadajú rôzne únikové východiská – napríklad práca na čierno, z ktorej nemusia platiť zamestnanec ani zamestnávateľ žiadne dane a odvody. Ako sme už spomínali, závislú prácu vykonáva v podmienkach SR mnoho obyvateľov, nakoľko si chce každý subjekt uspokojovať svoje subjektívne potreby. Nakoľko si myslíme, že daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov je vysoké, prinášame niekoľko subjektívnych návrhov a odporúčaní:

1. znížením daňového a najmä odvodového zaťaženia by sa zvýšila efektívnosť výberu daní, pretože viac ľudí by priznalo svoje skutočné príjmy,
2. z minimálnej mzdy by sa nemali platiť vysoké odvody – ako sme už spomínali, na zdravotné poistenie si nízkopríjmoví zamestnanci môžu uplatniť odpočítateľnú položku na zdravotné poistenie, ale táto odpočítateľná položka nebola od roku 2015 valorizovaná, čo znamená, že odvodové zaťaženie sa zvyšuje spolu s narastajúcim príjmom zamestnanca,
3. znížiť odvody zamestnávateľa z hrubej mzdy vo výške 35,2 % – každoročné zvyšovanie minimálnej mzdy má negatívny dopad na ekonomiku, pretože zamestnávateľom sa zvýšia náklady na mzdy zamestnancov a následne si toto zvýšenie kompenzujú zvýšením cien statkov a služieb, čo má v konečnom dôsledku negatívny dopad na spotrebiteľa (respektíve zamestnanca).

²⁶ PODNIKAM. Dane v Rakúsku. [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné na: <https://podnikam.sk/dane-v-rakusku/>

²⁷ FORBES. Nelichotivé miesto pre Slovensko. Odvodové zaťaženie máme štvrté najvyššie vo vyspelej Európe. [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné na: <https://www.forbes.sk/nelichotive-miesto-pre-slovensko-odvodove-zatazenie-mame-stvrte-najvyssie-vo-vyspelej-europe/>

Záver

V bakalárskej práci sme sa venovali zdaňovaniu príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti v podmienkach Slovenskej republiky. V prvej časti práce sme čitateľa oboznámili s pojmom závislá činnosť a následne sme sa venovali problematike zdaňovania príjmov zo závislej činnosti, kde sme vymedzili základné náležitosti dane z príjmov FO, a to subjekt, predmet, základ a sadzbu dane. Významnosť závislej činnosti na Slovensku sme potvrdili na základe príjmovej položky rozpočtu verejnej správy. Uviedli sme všeobecný výpočet mesačnej mzdy zo závislej činnosti, s ktorým sme následne pracovali v praktickej časti. Uviedli sme aj všeobecný výpočet ročnej mzdy zo závislej činnosti. Pre porovnanie daňovej legislatívy v oblasti závislej činnosti sme si vybrali Českú republiku. Zistené rozdiely sme následne spracovali do prehľadnej tabuľky.

Dôležitým cieľom práce bolo vymedziť faktory, ktoré ovplyvňujú čistý príjem zamestnanca. Jedným z faktorov sú odvody na sociálne a zdravotné poistenie. Nakoľko existujú všeobecne platné výnimky, nie je každý zamestnanec povinný platiť odvody vo výške 13,4 %. Odvody jednotlivých skupín zamestnancov sme spracovali do prehľadných tabuliek. Okrem odvodov ovplyvňujú výšku príjmu zamestnanca aj nezdaniteľná časť základu dane, daňový bonus na deti a daňový bonus na zaplatené úroky.

Ďalším cieľom bakalárskej práce bolo porovnať daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov, ktorí dosahujú rôznu výšku príjmu. Pre objektívne porovnanie zaťaženia zamestnancov sme zvolili modelové príklady s jednotným zadáním. Výšku daňovo-odvodového zaťaženia sme porovnali prostredníctvom ukazovateľa priemerné daňovo-odvodové zaťaženie. Na základe výpočtov sme zistili, že zaťaženie rastie spolu s príjmom zamestnanca. Zamestnanec s minimálnou mzdou je menej zaťažený ako zamestnanec s príjmom na úrovni nadpriemernej mzdy. Počas štyroch rokov sa najviac zvýšilo zaťaženie zamestnancovi s príjmom na úrovni minimálnej mzdy, a to až o 5,92 %.

V závere práce uvádzame vlastný názor na danú problematiku a niekoľko subjektívnych návrhov a odporúčaní pre riešenie problematiky. Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov v SR je vysoké, čo dokazujú aj štúdia Paying Taxes.

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo získať prehľad o zdaňovaní príjmov zo závislej činnosti na Slovensku, sledovať vývoj daňovo-odvodového zaťaženia zamestnancov a porovnať ho v rámci rôznych príjmových skupín. Hlavný cieľ sa nám podarilo splniť vďaka stanoveným čiastkovým cieľom.

Zoznam použitej literatúry

1. MIHÁL Jozef. *Daňové a odvodové typy VII. (2020)*. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. 168 s. ISBN 978-80-972306-9-2
2. MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Daň z príjmov zo závislej činnosti 2020*. Bratislava : Relia s.r.o., 2019. 162 s. ISBN 978-80-999500-3-1
3. MIHÁL Jozef, MOTYČKOVÁ Jana. *Odvody 2020*. Bratislava: Relia s.r.o., 2019. 239 s. ISBN 978-80-999500-2-4
4. KUŠNÍROVÁ Jana, VÁLEK Juraj. *Daňovníctvo : daňová teória a politika I. zbierka riešených a neriešených príkladov* 4.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer. 2019. 175 s.
5. SCHULTZOVÁ a kol. *Daňovníctvo : daňová teória a politika I.* 3.vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 360 s. ISBN 978-80-7598-107-3
6. Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311>
7. Zákon č. 595/2003 Z. z. Zákon o dani z príjmov v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-10]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>
8. Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon o dani z príjmu v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-18]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
9. Zákon č. 262/2006 Sb. Zákonník práce v z. n. p. [online]. [cit. 2019-12-18]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zzcr/2006-262>
10. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Zamestnanosť v 3. štvrtroku 2019. [online]. [cit. 2020-01-08]. Dostupné na: <https://bit.ly/3c4tfv7>
11. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD. Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné na: <https://bit.ly/2XhmrGc>
12. FINANČNÁ SPRÁVA. Plnenie štátneho rozpočtu. [online]. [cit. 2020-01-10]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/sk/infoservis/statistiky/plnenie-statneho-rozpocetu/_aktualne-informacie
13. PODNIKAJTE. Odvody zamestnanca a zamestnávateľa od 1.1.2016. [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-zamestnanca-2016>
14. PODNIKAJTE. Odvody zamestnanca a zamestnávateľa od 1.1.2020. [online]. [cit. 2020-02-14]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/socialne-a-zdravotne-odvody/odvody-zamestnanca-a-zamestnavateľa-od-1-1-2020>

15. MINIMALNA MZDA. Nezdaniťná časť. [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné na:
<https://www.minimalnamzda.sk/nezdaniťna-casť-zakladu-dane.php>
16. DOVERA. Odpočítateľná položka. [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné na:
<https://www.dovera.sk/platiteľ/tema-odvody-na-zdravotne-poistenie/a1357/odpocitateľna-polozka>
17. PODNIKAM. Dane v Rakúsku. [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné na:
<https://podnikam.sk/dane-v-rakusku/>
18. FORBES. Nelichotivé miesto pre Slovensko. Odvodové zaťaženie máme štvrté najvyššie vo vyspelej Európe. [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné na:
<https://www.forbes.sk/nelichotive-miesto-pre-slovensko-odvodove-zatazenie-mame-stvrte-najvyssie-vo-vyspelej-europe/>